
Новий підручник з ґрунтознавства і географії ґрунтів для вищої школи

Наведено рецензію на підручник «Ґрунтознавство і географія ґрунтів» у двох частинах загальним обсягом 48 друк. арк. видання Львівського національного університету імені Івана Франка 2010 року.

Автор підручника — добре знаний фахівцем ґрунтознавчо-географічної науки і практики України та зарубіжжя, науково-педагогічним працівникам і студентам вищої школи професор С. П. Позняк, завідувач кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів Львівського національного університету імені Івана Франка. Написаний і виданий ним підручник — це в значній мірі й підсумок понад 40 років досліджень і робіт в області ґрунтознавчо-географічної науки та освіти.

У першій частині підручника обсягом 270 сторінок розглянуто історію розвитку ґрунтознавства і географії ґрунтів у світі та Україні, основи ґрунтознавства та процесу генези й еволюції ґрунтів, роль компонентів природно-господарського середовища як чинників ґрунтоутворення. Охарактеризовано склад, генетичну природу та властивості твердої, рідкої, газоподібної і живої фаз ґрунту, їхні біосферно-екологічні функції та значення, основні прийоми оптимізації. Проаналізовано чинники й умови формування родючості ґрунтів та систему заходів з її відтворення. У заключному розділі 15 цієї частини підручника висвітлено питання та проблеми класифікації, систематики, таксономії і діагностики ґрунтів як у вітчизняній науці і практиці, так і при створенні міжнародної класифікації ґрунтів впродовж останніх майже 50 років.

Друга частина підручника обсягом 286 сторінок + 72 кольорових фото ґрунтових профілів присвячена головно питанням географії ґрунтів. У першому розділі цієї частини розглянуто загальні закономірності формування і географії ґрунтів, історію створення і зміст ґрунтових карт, принципи ґрунтово-географічного та агроґрунтового районування світу й України. Виклад матеріалу добре ілюструється відповідними картами і картосхемами з часу В. В. Докучаєва (1899 р.) до видання останніх років. В наступних 17 розділах характеризуються природно-географічні умови утворення, генетико-морфологічні особливості, склад і властивості найпоширеніших ґрунтів Землі, починаючи з арктичної зони і до екваторіально-тропічних широт. Як безсумнівний позитив, відмітимо багатий ілюстративний супровід викладу матеріалу цих розділів підручника, найменування ґрунтів за класифікацією як національною, так і в системі WRB, а також досить повний список рекомендованої науково-навчальної літератури. У заключних 18–21 розділах схарактеризовано питання структури ґрунтового покриву та його картографування, агроґрунтового групування, водної меліорації, моніторингу, оцінки стану

та охорони ґрунтів і земель, включаючи питання грошової оцінки земель.

Підсумовуючи викладене, слід підкреслити, що в рецензованому підручнику систематизовано і методично вдало представлені новітні матеріали та ілюстративно-картографічне забезпечення з ґрунтознавства і географії ґрунтів, необхідні для опанування студентами вищої школи. Виданий С. П. Позняком підручник за цими показниками, безумовно, можна оцінити як вагомий внесок в удосконалення змісту та методики викладання курсу «Ґрунтознавство і географія ґрунтів» для студентів-географів та студентів інших природничих спеціальностей і спеціалізацій. Окремі описки і неточності, які легко усуваються при перевиданні, не знижують в цілому високої якості підручника. Автора, професора С. П. Позняка, можна поздоровити з цим високим науково-педагогічним досягненням і побажати йому подальших творчих успіхів.

Є. Н. Красьха — зав. кафедри географії України ОНУ імені І. І. Мечникова, доктор біолог. наук, професор

Я. М. Біланчин — зав. кафедри ґрунтознавства і географії ґрунтів ОНУ імені І. І. Мечникова, канд. геогр. наук, доцент